

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

2016/2272(INI)

11.4.2017

MIŠLJENJE

Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o dužem vijeku trajanja proizvoda: prednosti za potrošače i poduzeća
(2016/2272(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Christel Schaldemose

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da je, s obzirom na ovisnost Unije o uvozu sirovina i brzo iscrpljivanje značajne količine prirodnih resursa u kratkom roku, glavni izazov vratiti što više resursa na područje Unije te poticati prelazak na kružno gospodarstvo;
- B. budući da produljenje vijeka trajanja proizvoda treba promatrati u kontekstu potrebe za cjelovitom promjenom načina proizvodnje i potrošnje i kao dio prijelaza na kružno gospodarstvo; budući da bi učinkovitijom uporabom resursa došlo do značajnih neto ušteda za poduzeća, javna tijela i potrošače u Uniji te bi se istodobno smanjile ukupne godišnje emisije stakleničkih plinova i učinak proizvoda na okoliš;
- C. budući da je potrebno uzeti u obzir Uredbu (EU) br. 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji te povezane provedbene smjernice Ureda Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC);
- D. budući da se u Sedmom programu djelovanja za okoliš traži poduzimanje konkretnih mjera za poboljšanje trajnosti, mogućnosti popravljivanja, ponovne upotrebe i produljenja vijeka trajanja proizvoda;
- E. budući da proširena odgovornost proizvođača u tom pogledu ima važnu ulogu;
- F. budući da izvještaj naslovljen „Rast iznutra: Vizija kružnog gospodarstva za konkurentnu Europu“ zaklade Ellen MacArthur jasno prikazuje prilike koje dolaze s prelaskom na novi poslovni model, poput prodavanja usluga umjesto proizvoda;
- G. budući da ostvarenje modela kružnog gospodarstva zahtijeva sudjelovanje donositelja političkih odluka, građana i poduzeća te da iziskuje promjene ne samo kada je riječ o dizajnu i prodaji proizvoda i usluga, već i kada je riječ o raspoložanju i očekivanjima potrošačima te u poslovnim aktivnostima, preko osnivanja novih tržišta koja će odgovoriti na promjene u uzorcima potrošnje i time se razviti u smjeru uporabe, ponovne uporabe i dijeljenja proizvoda, što će pomoći u produljenju njihova korisnog vijeka trajanja i stvaranju konkurentnih, dugotrajnih i održivih proizvoda;
- H. budući da više nije moguće zamijeniti izvor osvjetljenja mnogih rasvjetnih tijela, što pod određenim okolnostima može dovesti do problema, primjerice ako je izvor osvjetljenja neispravan, ako na tržište dođu učinkovitiji izvori osvjetljenja ili ako se promijene želje kupaca u pogledu, na primjer, boje svjetla jer se u tom slučaju mora ukloniti cijelo rasvjetno tijelo;
- I. budući da je u okviru unapređenja kružnog gospodarstva potrebno nastaviti poticati mogućnost popravka, prenamjene, nadogradnje, trajnost te mogućnost recikliranja proizvoda kako bi se produžili vijek trajanja i vijek uporabe proizvoda i/ili sastavnih

dijelova proizvoda;

- J. budući da su prve veze u hijerarhiji gospodarenja otpadom, smanjenje i priprema za ponovnu uporabu, najvažnije kada je riječ o uvođenju strategije nulte stope otpada;
- K. budući da je potrošnja europskih prirodnih resursa u posljednjih 30 godina porasla za oko 50 % te da dnevno potrošimo 43 kg resursa;
- L. budući da postoji i gospodarska i ekološka potreba za očuvanjem sirovina i ograničavanjem proizvodnje otpada;
- M. budući da sve raznolikija ponuda proizvoda, sve kraći inovacijski ciklusi i modni trendovi koji se neprestano mijenjaju vode sve bržem kupovanju novih proizvoda i time skraćivanju vijeka uporabe proizvoda;
- N. budući da postoji velik potencijal u sektoru popravljivanja, prodaje rabljene robe i razmjene, tj. u sektoru čiji je cilj produženje životnog vijeka proizvoda;
- O. budući da bi bilo poželjno da rasvjetna tijela sa svjetlećim diodama u pravilu ne budu fiksno ugrađena, već izmjenjiva;
- P. budući da mora postojati ravnoteža između namjere da se produži vijek trajanja proizvoda i očuvanja okruženja u kojem i dalje postoji poticaj za inovacije i daljnji razvoj;
- Q. budući da postoje izvještaji o tome da se pametni telefoni namjerno izrađuju tako da nakon jedne do dvije godine više nemaju punu funkcionalnost;
 - 1. naglašava da je potrebno postići ravnotežu između produljenja vijeka trajanja proizvoda, prerade otpada u resurse (sekundarne sirovine), industrijske simbioze, inovacija, potražnje potrošača, zaštite okoliša u svim fazama i politike rasta u svim fazama ciklusa proizvoda te smatra da se razvojem proizvoda koji su sve učinkovitiji u pogledu upotrebe resursa ne smije poticati kratak životni vijek ili prijevremeno bacanje proizvoda;
 - 2. tvrdi da je za produženje vijeka trajanja proizvoda najprije potrebno usvojiti mjere protiv planiranog zastarijevanja; poziva Komisiju i države članice da poduzmu prikladne mjere za borbu protiv planiranog zastarijevanja i poboljšaju položaj potrošača tako što će im pružati bolje informacije o proizvodima; nadalje, poziva Komisiju da provjeri navode iz izvještaja da se proizvodi kao što su pametni telefoni svjesno izrađuju kako bi imali vrlo ograničen vijek trajanja i da, bude li to potrebno, predloži mjere za suzbijanje te pojave; poziva i države članice da odvrću od stavljanja na tržište proizvoda koji će planirano zastarjeti;
 - 3. ističe da dulji vijek trajanja proizvoda podrazumijeva dostupnost standardiziranih i modularnih sastavnih dijelova koje će biti lakše zamijeniti te funkcionalni dizajn kojim se omogućuje, između ostalog, i rastavljanje;
 - 4. ističe da prijelaz na nove poslovne modele, kao što je model „proizvodi kao usluge”, ima potencijala za poboljšanje održivosti modela proizvodnje i potrošnje, pod uvjetom da sustavi u okviru kojih se kombiniraju proizvodi i usluge ne dovode do skraćivanja vijeka trajanja proizvoda i ističe da takvi poslovni modeli ne bi trebali služiti kao prilike za

izbjegavanje plaćanja poreza;

5. poziva Komisiju i države članice da potiču razvoj, proizvodnju i marketing proizvoda koji su pogodni za višekratnu uporabu, tehnički trajni i lako popravljivi i, kad postanu otpad i pripreme se za ponovnu uporabu ili recikliraju, pogodni za stavljanje na raspolaganje na tržištu ili stavljanje na tržište kako bi se omogućila pravilna provedba hijerarhije otpada; ustraje u tome da se mjerama uzme u obzir učinak proizvoda tijekom cijelog njihova životnog vijeka, kao i hijerarhija otpada;
6. naglašava da razvijanje novih poslovnih modela poput internetskih usluga, distribucije, skladišta rabljene robe te institucionalizacije popravaka (kafići za popravke, radionice u kojima ljudi mogu sami vršiti popravke) mogu produžiti trajanje proizvoda, a istodobno i podignuti osviještenost potrošača o dugotrajnim proizvodima te njihovo povjerenje u njih;
7. ističe da su promicanje i podržavanje održivih proizvoda i modela konzumacije, korištenje proizvoda koji su resursno učinkoviti, trajni, lako se mogu dijeliti, prikladni su za ponovnu uporabu i recikliranje, kao i obeshrabrivanje stavljanja proizvoda koji će planirano zastarjeti na tržište ključni aspekti sprečavanja nastanka otpada;
8. ističe ulogu trgovačkih strategija kao što je najam proizvoda u dizajnu trajnih proizvoda poduzeća, u kojima za najam ostaju vlasnici jedinica koje iznajme te bi mogla ulagati u dizajniranje trajnijih proizvoda kako bi ih mogla ponovno stavljati na tržište, čime se smanjuje proizvodnja novih proizvoda i količina otpada;
9. ističe da bi svojstva zahvaljujući kojima su proizvodi prikladni za popravlanje, ponovnu uporabu i recikliranje trebala biti dio njegova dizajna s obzirom na to da je količina resursa koja se upotrebljava za određeni proizvod u velikoj mjeri određena u fazi dizajna; podsjeća da dizajn proizvoda predstavlja važan aspekt prijelaza na kružno gospodarstvo jer određuje njegovo trajanje;
10. poziva Komisiju i države članice da pojačaju napore oko zamjenjivanja vrlo zabrinjavajućih tvari i ograniče uporabu tvari koje predstavljaju neprihvatljiv rizik za ljudsko zdravlje ili okoliš kako bi se osigurao razvoj ciklusa netoksičnih materijala;
11. naglašava da bi države članice trebale poticati produljenje vijeka trajanja proizvoda kada bi to moglo pogodovati zaštiti okoliša te podržavati uspostavu sustava kojima se promiču aktivnosti popravka, ponovne uporabe te ponovne proizvodnje i obnove proizvoda;
12. napominje da je proizvode potrebno bolje dizajnirati radi osiguravanja popravljivosti, a ključna je i dostupnost rezervnih dijelova za proizvode kojima se na troškovno učinkovit način može produžiti vijek trajanja;
13. podržava nastojanje da se na razini EU-a uvede definicija pojma planiranog zastarijevanja i mjere kažnjavanja takve prakse;
14. ističe da bi popis novih proizvoda koji se temelje na eko-dizajnu trebao biti ambiciozniji i uključivati više proizvoda;
15. u tom pogledu ukazuje na pionirsku ulogu nekih država članica, poput inicijative zemalja Beneluxa za borbu protiv planiranog zastarijevanja te produženja vijeka trajanja

(električnih) kućanskih aparata; ističe važnost dijeljenja najboljih praksi u tom pogledu;

16. smatra da je prijeko potrebno da potrošači budu bolje informirani o načinu na koji se primjenjuje zakonsko jamstvo sukladnosti; traži da se na računu kojim se potvrđuje kupnja proizvoda ispiše nalazi ispiše puni naziv jamstva za kupnju proizvoda;
17. podsjeća da standardizirane i modularne komponente, planiranje rastavljanja, dizajniranje proizvoda u cilju osiguravanje njegove trajnosti i učinkoviti postupci proizvodnje imaju važnu ulogu u uspješnoj provedbi kružnog gospodarstva;
18. traži od država članica da potiču institucijske kampanje za promicanje aktivnosti koje uključuju popravlanje, kupovinu i prodaju rabljene robe, unajmljivanje i razmjenu te da se na taj način izbjegne kupovanje novih proizvoda;
19. poziva Komisiju da ocijeni mogućnost uvođenja pravila za minimalnu količinu recikliranog materijala u novim proizvodima;
20. prima na znanje Komisijin Plan rada za ekološki dizajn za razdoblje 2016.–2019.; posebno pozdravlja uključivanje trajnosti proizvoda kao mogućeg zasebnog ekološkog standarda u pogledu aspekata učinkovitosti materijala, uključujući produljenje vijeka trajanja proizvoda, mogućnost ponovne uporabe sastavnih dijelova ili recikliranja materijala proizvoda koji su na kraju vijeka uporabe te korištenje ponovno uporabljenih sastavnih dijelova i/ili recikliranih materijala u proizvodima;
21. ponovno upućuje poziv Komisiji da predloži reviziju zakonodavstva o ekološkom dizajnu kako bi se njegovo područje primjene proširilo na sve glavne skupine proizvoda, a ne samo na one koji koriste energiju, kao i da u obvezne zahtjeve za dizajn proizvoda postupno uvrsti sve značajke koje se odnose na učinkovitost resursa;
22. poziva Komisiju da predloži prikladne mjere za obvezivanje proizvođača da osiguraju dostupnost rezervnih dijelova te, što se tiče prava potrošača, daju informacije o razdoblju tijekom kojeg bi rezervni dijelovi bili dostupni te da osigura da se to primjenjuje na stranice internetske prodaje i fizička prodajna mjesta;
23. ponovno upućuje poziv Komisiji da na temelju analize troškova i koristi u okviru zakonodavstva o ekološkom dizajnu procijeni mogućnost određivanja minimalnih vrijednosti materijala koji se mogu reciklirati u novim proizvodima;
24. prepoznaje važnost ekonomije suradnje i platformi za ekonomiju dijeljenja kao novih održivih poslovnih modela kojima se promiče učinkovitije korištenje proizvoda i njihov duži vijek trajanja;
25. poziva Komisiju da osigura da države članice u potpunosti primjenjuju i provode zahtjeve za uklanjanje baterija i akumulatora iz Direktive o baterijama (2006/66/EC)¹ te da potiče poslovne modele u kojima se baterije ponovno koriste;
26. sa zabrinutošću primjećuje količinu elektroničkog otpada u koji spadaju modemi,

¹ Direktiva 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima te otpadnim baterijama i akumulatorima i stavljanju izvan snage Direktive 91/157/EEZ, SL L 266, 26.9.2006., str. 1.

usmjernici i dekoderi televizijskog signala / „set-top” uređaji kada potrošači prijeđu na novog pružatelja telekomunikacijskih usluga; podsjeća potrošače i pružatelje telekomunikacijskih usluga da prema Uredbi EU/2015/2120 potrošači nakon prelaska na novog pružatelja telekomunikacijskih usluga već imaju pravo koristiti terminalnu opremu po vlastitom izboru;

27. poziva Komisiju da istraži načine za poticanje i povećanje mogućnosti zamjene izvora osvjjetljenja koji se temelje na svjetlećim diodama te da se za to, osim ekološkog dizajna, razmatraju i druga sredstva poput označavanja, sustava poticaja, javnih natječaja i produženog jamstva u slučaju da je izvor osvjjetljenja fiksno ugrađen;
28. napominje da je odgovornu potrošnju proizvoda moguće postići samo ako potrošači mogu točno procijeniti učinak proizvoda na okoliš s obzirom na njihovo trajanje, ekološki otisak i kvalitetu;
29. skreće pozornost na složenost uvođenja obveznog označivanja kojim bi se pružile informacije o očekivanom vijeku trajanja proizvoda; predlaže da to označivanje u početku na razini EU-a bude na dobrovoljnoj pokusnoj osnovi, sa zajedničkim formatom i metodologijom;
30. ističe da je uzrok nastanka velike količine otpada činjenica da proizvođači više ne mogu ažurirati softver koji je kompatibilan s hardverom; vjeruje da bi proizvođače trebalo obvezati da na raspolaganje stavljaju kompatibilan softver za ažuriranje; vjeruje da bi proizvođače trebalo obvezati da na raspolaganje stavljaju kompatibilan softver za ažuriranje;
31. napominje da se jačanjem načela proširenog jamstva proizvođača i utvrđivanjem minimalnih zahtjeva potiče održivije dizajniranje proizvoda;
32. poziva Komisiju da bolje iskoristi eko-oznaku EU-a kako bi se poboljšalo informiranje o vijeku trajanja proizvoda i razumijevanje potrošača o trajnosti proizvoda; naglašava da informirani odabir potrošača pri odluci o proizvođaču/robnoj marci može neizravno dati ekonomske poticaje proizvođačima; ističe da bi eko-oznaka trebala uključivati informacije o minimalnom vijeku trajanja ili korištenja proizvoda kako bi se povećala osviještenost potrošača o očekivanom vijeku trajanja proizvoda;
33. poziva Komisiju da osmisli mjere za pružanje informacija koje bi se, u krajnjem slučaju, mogle pružati i samo na dobrovoljnoj osnovi i koje potrošača informiraju o procjeni trajanja nekog proizvoda, broju ciklusa upotrebe i mogućnosti popravka proizvoda kako bi potrošač mogao donijeti odluku o kupnji na temelju većeg broja informacija;
34. poziva Komisiju da traži od proizvođača da objavljuju priručnike za dijagnostiku i održavanje te da na tržištu učine dostupnima rezervne dijelove i dodatnu opremu u razdoblju koje odgovara barem broju godina očekivanog vijeka trajanja koji bi trebalo navesti na eko-oznaci EU-a;
35. poziva Komisiju i države članice da posvete resurse kampanjama obrazovanja i informiranja, promiču modele održive potrošnje i proizvodnje te ističe koristi prelaska na resursno učinkovito kružno gospodarstvo;

36. poziva Komisiju da provede studiju ekonomskog učinka i učinka na okoliš kako bi se razmotrila mogućnost da se na usklađen način produži trajanje zakonskog jamstva sukladnosti proizvoda;
37. poziva države članice da, gdje je to potrebno, koordiniraju djelovanje s lokalnim i regionalnim tijelima, poduzećima i udrugama koje provode kampanje podizanja svijesti potrošača o produljenju vijeka trajanja proizvoda;
38. ističe da Komisija povodom nadolazeće provjere regulatorne prikladnosti ne bi trebala povući ili ograničiti područje primjene eko-oznake EU-a povodom;
39. vjeruje da je važno stvoriti inicijative kako bi proizvođači proizvodili trajnije proizvode; poziva Komisiju da predloži da proizvođači pokrivaju troškove recikliranja ako njihova roba ima očekivani vijek trajanja kraći od pet godina;
40. poziva Komisiju da preko međunarodnih konvencija promiče korištenje pokazatelja učinkovitog korištenja resursima kako bi se omogućila usporedivost između industrija i gospodarstava i osigurali jednaki uvjeti tržišnog natjecanja;
41. potiče države članice da provedu učinkovit nadzor tržišta kako bi se zajamčilo da su i europski i uvezeni proizvodi u skladu sa zahtjevima u pogledu politike proizvoda i ekološkog dizajna;
42. poziva države članice da uvedu ekonomske poticaje za usluge popravka proizvoda kako bi se potaknulo produljenje vijeka trajanja proizvoda, naglašavajući kako se smanjenjem oporezivanja popravljivanja proizvoda može potaknuti njihova ponovna upotreba i stimulirati industrija popravaka, što bi moglo imati ekološku i socijalnu korist, uključujući nižu stopu PDV-a na djelatnosti popravljivanja;
43. poziva Komisiju da uvede mjere kako bi se još iskoristivi proizvodi učinkovitije i jednostavnije vratili u cirkulaciju u sklopu kružnog gospodarstva;
44. potiče države članice da provode zelenu javnu nabavu kao alat politike ne bi li se ubrzao prijelaz na kružno gospodarstvo;
45. poziva na potpunu zabranu proizvoda s tvorničkim nedostacima ugrađenima kako bi se prekinuo vijek trajanja proizvoda;
46. napominje da mogućnost nadogradnje proizvoda s vremenom može usporiti zastarijevanje i smanjiti učinak na gospodarstvo i trošak za korisnike;
47. poziva Komisiju i države članice da u postupak uključe lokalna i regionalna tijela i da poštuju njihove nadležnosti;
48. poziva Komisiju da potakne redovnu i strukturiranu razmjenu informacija i najboljih praksi iz cijele Unije između Komisije i država članica, uključujući i s regionalnim i općinskim vlastima;
49. poziva Komisiju da aktivno podržava lokalne inicijative popravljivanja jer se njima ujedno stvaraju i lokalna zelena radna mjesta i pruža korisna usluga potrošačima.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	11.4.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: 62 -: 0 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Marco Affronte, Zoltán Balczó, Catherine Bearder, Ivo Belet, Simona Bonafè, Biljana Borzan, Paul Brannen, Nessa Childers, Alberto Cirio, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Seb Dance, Angélique Delahaye, Mark Demesmaeker, Stefan Eck, Bas Eickhout, José Inácio Faria, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Sylvie Goddyn, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, György Hölvényi, Anneli Jäätteenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Kateřina Konečná, Urszula Krupa, Peter Liese, Norbert Lins, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Massimo Paolucci, Gilles Pargneaux, Piernicola Pedicini, Annie Schreijer-Pierik, Davor Škrlec, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Ivica Tolić, Estefanía Torres Martínez, Nils Torvalds, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Clara Eugenia Aguilera García, Nicola Caputo, Eleonora Evi, Martin Häusling, Elisabeth Köstinger, Merja Kyllönen, Stefano Maullu, Ulrike Müller, James Nicholson, Marijana Petir, Christel Schaldemose, Bart Staes, Tiemo Wölken

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

62	+
ALDE	Catherine Bearder, Gerben-Jan Gerbrandy, Anneli Jäätteenmäki, Ulrike Müller, Nils Torvalds
ECR	Mark Demesmaeker, Arne Gericke, Julie Girling, Urszula Krupa, James Nicholson, Jadwiga Wiśniewska
EFDD	Eleonora Evi, Piernicola Pedicini
ENF	Mireille D'Ornano, Sylvie Goddyn, Jean-François Jalkh
GUE/NGL	Stefan Eck, Kateřina Konečná, Merja Kyllönen, Estefanía Torres Martínez
NI	Zoltán Balczó
PPE	Ivo Belet, Alberto Cirio, Birgit Collin-Langen, Angélique Delahaye, José Inácio Faria, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, György Hölvényi, Elisabeth Köstinger, Peter Liese, Norbert Lins, Stefano Maullu, Miroslav Mikolášik, Marijana Petir, Annie Schreijer-Pierik, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Simona Bonafè, Biljana Borzan, Paul Brannen, Nicola Caputo, Nessa Childers, Miriam Dalli, Seb Dance, Susanne Melior, Massimo Paolucci, Gilles Pargneaux, Inmaculada Rodríguez-Piñero Fernández, Christel Schaldemose, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Tiemo Wölken, Damiano Zoffoli
Verts/ALE	Marco Affronte, Bas Eickhout, Martin Häusling, Benedek Jávor, Davor Škrlec, Bart Staes

0	-

0	0

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani